

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Θέμα: «Επιστροφή ανεμβολίαστων υγειονομικών στην εργασία τους».

Σχετικά με το ζήτημα της επιστροφής των ανεμβολίαστων υγειονομικών στην εργασία τους κατόπιν της αποφάσεως του ΣΤΕ που έκρινε αντισυνταγματική την υποχρεωτική αναστολή, σας ενημερώνω για τα ακόλουθα:

*****

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Με το άρθρο 206 ν. 4820/2021, ο οποίος δημοσιεύθηκε στις 23/7/2021 στο ΦΕΚ 130, τεύχος Α, επιβλήθηκε ο υποχρεωτικός εμβολιασμός κατά του κορωνοϊού COVID-19, μεταξύ άλλων, του εν γένει προσωπικού που απασχολείται σε δομές δημόσιας υγείας.

Η παράγραφος 2 του ανωτέρω άρθρου προέβλεπε ότι «Για επιτακτικούς λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας, εμβολιάζεται υποχρεωτικά κατά του κορωνοϊού COVID-19 **όλο το προσωπικό** (ιατρικό, παραϊατρικό, νοσηλευτικό, διοικητικό και υποστηρικτικό) σε ιδιωτικές, δημόσιες και δημοτικές δομές υγείας (διαγνωστικά κέντρα, κέντρα αποκατάστασης, κλινικές, νοσοκομεία, δομές πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, μονάδες νοσηλείας, Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας και Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας), καθώς και στα Κέντρα Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.). Η υποχρέωση του πρώτου εδαφίου καταλαμβάνει και τους φοιτητές προγραμμάτων σπουδών α' και β' κύκλου των Σχολών Επιστημών Υγείας των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.), καθώς και τους σπουδαστές των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) και των Κολλεγίων, οι οποίοι συμμετέχουν σε κάθε είδους εκπαιδευτική διαδικασία που διεξάγεται σε νοσοκομεία του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ.), σε πανεπιστημιακά νοσοκομεία και σε ιδιωτικές δομές υγείας».

Σύμφωνα δε με την παρ. 8 του εν λόγω άρθρου, ρητά οριζόταν ότι η εφαρμογή του άρθρου θα επαναξιολογηθεί έως τις 31.10.2021.

Έκτοτε, η ισχύς της ανωτέρω διάταξης παρατάθηκε με επαναλαμβανόμενες νομοθετικές παρεμβάσεις, η τελευταία εκ των οποίων έλαβε χώρα με την παρ. 2 του άρθρου 2 του Ν. 4917/2022 (Α 67/31.3.2022), οπότε και η ισχύς του ανωτέρω άρθρου παρατάθηκε έως τις 31/12/2022.

Ωστόσο, με την υπ' αρ. **2332/2022** απόφαση του ΣΤΕ κρίθηκε ότι η ανωτέρω διάταξη της παρ. 2 του άρθρου δεύτερου του ν. 4917/2022, με την οποία παρατάθηκε η ισχύς της παρ. 8 του άρθρου 206 του

ν. 4820/2021 περί επαναξιολογήσεως της υποχρεωτικότητας του εμβολιασμού των εργαζομένων στις δομές υγείας μέχρι τις 31-12-2022, είναι αντίθετη προς την συνταγματική αρχή της αναλογικότητας. Ειδικότερα, κρίθηκε ότι κατά τον χρόνο που δημοσιεύθηκε ο ν. 4917/2022 (31-3-2022) και εκδόθηκε η προσβαλλόμενη πράξη (14-4-2022), δηλαδή η υπ' αριθ. Γ4β/Γ.Π.οικ.21912/14.4.2022 (ΦΕΚ Β' 1995/20.4.2022) κοινή απόφαση του Υπουργού και της Αναπληρώτριας Υπουργού Υγείας, είχε παρέλθει χρονικό διάστημα οκτώ και πλέον μηνών από τη λήψη του μέτρου του υποχρεωτικού εμβολιασμού των εργαζομένων σε δομές υγείας, ήτοι διάστημα που λόγω της φύσεως του μέτρου και των συνεπειών του, υπερβαίνει προδήλως το εύλογο, χωρίς, ωστόσο, να έχει διενεργηθεί επαναξιολόγησή του, βάσει επίκαιρων, κατά τον χρόνο εκείνο, επιστημονικών και επιδημιολογικών στοιχείων, για την αξία, την αποτελεσματικότητα και τις συνέπειες των εμβολίων κατά του κορωνοϊού και την πορεία και την εξέλιξη της πανδημίας. Αποφασίστηκε, λοιπόν ότι ουδόλως προκύπτει βάσει ποίων συγκεκριμένων επιστημονικών δεδομένων ο χρόνος της επαναξιολογήσεως παρατάθηκε έως τις 31-12-2022, δηλαδή τοποθετήθηκε σε χρόνο που επίσης υπερβαίνει τον εύλογο, εν όψει του ότι απέχει εννέα μήνες από την ψήφιση του ν. 4917/2022.

Στην κρίση του αυτή το Δικαστήριο οδηγήθηκε, καθόσον σύμφωνα και με την αιτιολογική σκέψη του (παρ. 7): *«Επειδή, με σειρά αποφάσεών του, οι οποίες αφορούν τα μέτρα για την προστασία της δημόσιας υγείας κατά του κορωνοϊού covid-19, το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει κρίνει ότι σε περιπτώσεις κατά τις οποίες τίθεται σε σοβαρό κίνδυνο η δημόσια υγεία, όπως είναι η τρέχουσα κατάσταση πανδημίας, το Κράτος οφείλει να λάβει τα κατάλληλα και απαραίτητα για τον περιορισμό της διαδόσεως της ασθένειας μέτρα, που στηρίζονται σε έγκυρα, επίκαιρα και τεκμηριωμένα επιστημονικά, ιατρικά και επιδημιολογικά δεδομένα. Τα μέτρα αυτά μπορεί **μεν να συνιστούν ακόμα και σοβαρή επέμβαση στην απόλαυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπως είναι η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, η ελευθερία κινήσεως και η ιδιωτική του ζωή**, πλην η επέμβαση αυτή είναι συνταγματικώς ανεκτή εφ' όσον, μεταξύ άλλων, τα μέτρα αυτά λαμβάνονται για **το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα και, πάντως, μέχρι την εξεύρεση λύσεως για την ανάσχεση της πανδημίας, η ένταση δε και η διάρκειά τους, λόγω της προσωρινότητάς τους, πρέπει να επανεξετάζονται περιοδικώς από τα αρμόδια κρατικά όργανα ανάλογα με τα υφιστάμενα επιδημιολογικά δεδομένα και την εξέλιξη των έγκυρων επιστημονικών παραδοχών.** Η ως άνω παρέμβαση, εφ' όσον, σύμφωνα με τις κρατούσες επιστημονικές παραδοχές για την εξέλιξη της πανδημίας, κρίνεται αναγκαία και πρόσφορη για την προστασία της υγείας και, εντεύθεν, της ζωής των πολιτών, σε συνδυασμό με την εκ του Συντάγματος οφειλόμενη κρατική μέριμνα για την διαφύλαξη της λειτουργίας του συστήματος υγείας, δεν μπορεί να θεωρηθεί δυσανάλογη για την επίτευξη του προμνημονευθέντος συνταγματικού δημοσίου σκοπού. Περαιτέρω, όπως έχει κριθεί, κατά τον καθορισμό των μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας, για την λήψη των οποίων σταθμίζονται ιατρικής φύσεως δεδομένα, σε συνδυασμό με τις επιπτώσεις της πανδημίας και των λαμβανομένων μέτρων στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Χώρας, ο νομοθέτης (κοινός και κανονιστικός) διαθέτει, ως προς την καταλληλότητα και την αναγκαιότητά τους, ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως, **που, κατά τα ανωτέρω, οφείλει να στηρίζεται σε επιστημονικά δεδομένα.** Συνεπώς, ο δικαστικός έλεγχος της τηρήσεως της αρχής της αναλογικότητας περιορίζεται στην κρίση εάν η θεσπιζόμενη ρύθμιση είτε είναι προδήλως απρόσφορη είτε υπερβαίνει προδήλως το απαραίτητο για την πραγματοποίηση του επιδιωκόμενου σκοπού μέτρο (βλ. Σ.τ.Ε. 1684/2022 Ολομ., σχετικά με τον υποχρεωτικό εμβολιασμό των εργαζομένων σε δομές υγείας, 1400/2022 Ολομ., σχετικά με τον υποχρεωτικό εμβολιασμό των υπηρετούντων στις Ειδικές Μονάδες Αντιμετώπισης Καταστροφών του Πυροσβεστικού Σώματος, 1284/2022 Ολομ., σχετικά με την απαγόρευση μετακινήσεων για την άσκηση θήρας και 1147/2022,*

σχετικά με την υποχρέωση χρήσεως μη ιατρικής μάσκας). **Στα μέτρα αυτά εντάσσεται και ο υποχρεωτικός εμβολιασμός, ο οποίος διενεργείται με σκοπό την προστασία της υγείας, συλλογικώς και ατομικώς, από τις ασθένειες, καθώς και την βαθμιαία εξάλειψή τους.** Όπως έχει επίσης κριθεί, το μέτρο του εμβολιασμού, καθ' εαυτό, **συνιστά σοβαρή μεν παρέμβαση στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και στην ιδιωτική ζωή του ατόμου και δη στην σωματική και ψυχική ακεραιότητα αυτού, πλην συνταγματικώς ανεκτή, εφ' όσον, κατά τα ανωτέρω, προβλέπεται από ειδική νομοθεσία, υιοθετούσα πλήρως τα έγκυρα και τεκμηριωμένα επιστημονικά, ιατρικά και επιδημιολογικά πορίσματα στον αντίστοιχο τομέα και παρέχεται δυνατότητα εξαιρέσεως από τον εμβολιασμό σε ειδικές ατομικές περιπτώσεις, για τις οποίες αυτός αντενδείκνυται.** Η ως άνω δε παρέμβαση, εφ' όσον κρίνεται, σύμφωνα με τεκμηριωμένα και επίκαιρα επιστημονικά δεδομένα, αναγκαία και πρόσφορη για την προστασία της υγείας τόσο των ίδιων των εμβολιαζομένων όσο και τρίτων (λ.χ. ατόμων που δεν έχουν ακόμη εμβολιασθεί, ατόμων που δεν επιτρέπεται για ιατρικούς λόγους να εμβολιασθούν) δεν είναι δυσανάλογη για την επίτευξη του προμνημονευθέντος συνταγματικού δημοσίου σκοπού (Σ.τ.Ε. 1684/2022 Ολομ., 1400/2022 Ολομ.). Περαιτέρω, το μέτρο του υποχρεωτικού εμβολιασμού του προσωπικού των μονάδων παροχής υπηρεσιών υγείας, με τα οποίο επέρχονται αναγκαιώς σοβαροί περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων των εν λόγω εργαζομένων, έχει κριθεί συνταγματικό: α) εν όψει των κρατούντων κατά την λήψη του επιδημιολογικών και επιστημονικών δεδομένων και β) υπό την προϋπόθεση της επαναξιολογήσεώς του σε εύλογο χρονικό διάστημα. Συγκεκριμένα, με την ανωτέρω 1684/2022 απόφαση της Ολομελείας του Δικαστηρίου έγινε δεκτό ότι η κρίση περί συνταγματικότητας του μέτρου του υποχρεωτικού εμβολιασμού των εργαζομένων σε μονάδες παροχής υπηρεσιών υγείας «συναρτάται με τα ισχύοντα κατά τον χρόνο λήψεως των επίδικων μέτρων επιστημονικά και επιδημιολογικά στοιχεία. Υφίσταται, επομένως, λόγω της φύσεως του μέτρου του υποχρεωτικού εμβολιασμού και των συνεπειών του, υποχρέωση συνολικής επαναξιολογήσεώς του από τον νομοθέτη και την κανονιστικώς δρώσα διοίκηση, με τη λήψη υπ' όψιν, ιδίως, των διαρκώς ανανεούμενων επιστημονικών παραδοχών για την αξία, την αποτελεσματικότητα και τις συνέπειες των εμβολίων κατά του κορωνοϊού και την πορεία και την εξέλιξη της πανδημίας, καθώς και των συνεπειών από τη θέση σε αναστολή καθηκόντων των εργαζομένων στη λειτουργία των δομών υγείας», ειδικότερα δε ως προς την αναστολή καθηκόντων και των εντεύθεν συνεπειών αυτής, κρίθηκε ότι δεν ισχύουν επ' αόριστον αλλά «μέχρι την επαναξιολόγηση του μέτρου του υποχρεωτικού εμβολιασμού, η οποία, πάντως, πρέπει να πραγματοποιηθεί εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος» (βλ. αντίστοιχες σκέψεις της 1400/2022 απόφαση της Ολομελείας, με την οποία κρίθηκε συνταγματικός ο υποχρεωτικός εμβολιασμός των υπηρετούντων στις Ε.Μ.Α.Κ., κρίθηκε όμως, περαιτέρω, ότι η διοίκηση υποχρεούται να επαναξιολογεί την ρύθμιση υπό το φως των διαρκώς εξελισσόμενων επιστημονικών παραδοχών και την πορεία της πανδημίας, μη κωλυόμενη και να άρει αυτήν με νεότερη πράξη)». Έτσι, κατόπιν της έκδοσης της ανωτέρω αποφάσεως του ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου της Χώρας, τέθηκε φραγμός στη συνεχή παράταση της ισχύος της εξαιρετικού δικαίου διατάξεως του άρθρου 206 ν. 4820/2021, το οποίο σταμάτησε πλέον να ισχύει, ήτοι η υποχρέωση εμβολιασμού του εν γένει προσωπικού στις ιδιωτικές, δημόσιες και δημοτικές δομές υγείας. Εν όψει των ανωτέρω, ήδη έχει δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (υπ' αρ. 7005/τ. Β' /31-12-2022 ΦΕΚ), η υπ' αρ. Δ1α/ΓΠ.οικ. 75297/30-12-2022 Κοινή Υπουργική Απόφαση, με την οποία τίθεται το γενικότερο πλαίσιο για την επιστροφή του ανεμβολίαστου υγειονομικού προσωπικού στην εργασία του με ισχύ από 1-1.2023.

II. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 206 ν. 4808/2021

Άρθρο 2 παρ. 2 ν. 4917/2022

Δ1α/ΓΠ.οικ. 75297/30-12-2022 ΚΥΑ

III. ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΑ

Σύμφωνα, λοιπόν, με την ανωτέρω Υπουργική Απόφαση, η οποία τέθηκε σε ισχύ από 1-1-2023, ορίζεται σχετικώς ότι:

Για το ανεμβολίαστο ιατρικό, παραϊατρικό, νοσηλευτικό, διοικητικό και υποστηρικτικό προσωπικό που επιστρέφει στις αναφερόμενες σχετικώς δομές και συγκεκριμένα, νοσοκομεία, κλινικές, ιατρεία, διαγνωστικά κέντρα και κέντρα αποκατάστασης, μετά τη λήξη ισχύος του άρθρου 206 του ν. 4820/2021 (Α' 130) ισχύουν τα εξής μέτρα:

- **Υποχρεωτική** χρήση μάσκας υψηλής αναπνευστικής προστασίας (FFP2 ή N95 ή KN95).
- **Διενέργεια** διαγνωστικού ελέγχου **δύο (2) φορές την εβδομάδα** με τη χρήση ταχείας ανίχνευσης αντιγόνου κορωνοϊού COVID-19 (rapid test) σε ιδιωτικά διαγνωστικά εργαστήρια, όπως ορίζονται στο π.δ. 84/2001 (Α' 70), ή σε ιδιωτικές κλινικές ή σε φαρμακεία ή σε ιδιώτη γιατρό, **με δική τους δαπάνη**. Το εν λόγω προσωπικό προσκομίζει υποχρεωτικά το αποτέλεσμα του διαγνωστικού ελέγχου στον Προϊστάμενο της δομής που εργάζεται.
- Ειδικώς το ιατρικό, παραϊατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό των δομών δεν θα παρέχει τις υπηρεσίες του σε κλινικές κλειστής νοσηλείας όπως Μονάδες Εντατικής Θεραπείας, Μονάδες Τεχνητού Νεφρού, Μονάδες Ογκολογικές και Μονάδες Νεογνών. Η Επιτροπή Νοσοκομειακών Λοιμώξεων κάθε δομής υγείας δύναται να εξειδικεύει τις κλινικές κλειστής νοσηλείας του πρώτου εδαφίου και να αποφασίζει σε ποιες επιπλέον Μονάδες της δομής το εν λόγω προσωπικό δεν παρέχει τις υπηρεσίες του.
- Ειδικώς το υγειονομικό προσωπικό που, κατόπιν αίτησής του στην ειδική τριμελή επιτροπή της παρ. 4 του άρθρου 2 της υπό στοιχεία Δ1α/ΓΠ.οικ.50933/13.8.2021 (Β' 3794) κοινής απόφασης του Υπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Υγείας, έχει εξαιρεθεί από την υποχρεωτικότητα του εμβολιασμού, υποχρεούται στη διενέργεια διαγνωστικού ελέγχου δύο (2) φορές την εβδομάδα με τη χρήση ταχείας ανίχνευσης αντιγόνου κορωνοϊού COVID-19 (rapid test), σύμφωνα με τα ισχύοντα έως τη δημοσίευση της παρούσας.

Ο Νομικός Σύμβουλος του Π.Ι.Σ.

Ευάγγελος Κατσίκης